

הלכות קידוש החודש פרק ב

פרק ב: עדות וקידוש החודש

הכשרים לעדות החדש

א.

אין כשר לעדות החודש אלא שני אנשים כשרים הראויין להעיד בכל דבר ודבר, אבל נשים ועבדים הרי הן כשאר פסולי עדות ואין מעידים. אב ובנו שראו את הירח - ילכו לבית דין להעיד. לא מפני שעדות החודש כשרה בקרובין, אלא שאם יימצא אחד מהן פסול מפני שהוא גזלן וכיוצא בזה משאר הפסלנות, יצטרף השני עם אחר ויעיד. וכל הפסול לעדות מדברי סופרים, אף על פי שהוא כשר מן התורה - פסול לעדות החודש:

דין הדקדוק

ב.

דין תורה שאין מדקדקין בעדות החודש. אפילו קידשו את החודש על פי עדים, ונמצאו זוממין בעדות זו - הרי זה מקודש. לפיכך היו בראשונה מקבלין עדות החודש מכל אדם מישראל, שכל ישראל בחזקת כשרות, עד שיידוע לך שזה פסול.

משקלקלו המינים, והיו שוכרין אנשים להעיד שראו והן לא ראו, התקינו (א)
שלא יקבלו בית דין עדות החודש, אלא מעדים שמכירין בית דין אותם שהן
כשרים, (ב) ושיהיו דורשין וחוקרין בעדותו:

ג.

לפיכך אם לא יהיו בית דין יודעין את העדים שראו הירח - משלחין אנשי
העיר שנראה בה עם העדים שראו, עדים אחרים שמזכין אותן לבית דין,
ומודיעין אותו שאלו כשרין הן, ואחר כך מקבלין מהן:

בדיקות העדים

ד.

בית דין מחשבין בדרכים שהאצטגנינין מחשבין בהן, ויודעים הלבנה
כשתראה בחודש זה אם תהיה בצפון השמש או בדרומה, ואם תהיה רחבה
או קצרה, ולהיכן יהיו ראשי קרניה נוטים.

וכשיבואו העדים להעיד, בודקין אותם, כיצד ראיתם אותה, בצפון או
בדרום, להיכן היו קרניה נוטות, כמה היתה גבוהה בראיית עיניכם, וכמה
היתה רחבה.

אם נמצאו דבריהם מכוונים למה שנודע בחשבון - מקבלין אותן,

ואם לא נמצאו דבריהם מכוונים - אין מקבלין אותן:

ה.

אמרו העדים, "ראינוהו במים", או "בעבים", או "בעששית", או שראו
מקצתו ברקיע ומקצתו בעבים או במים או בעששית - אין זו ראייה, ואין
מקדשין על ראייה זאת.

אמר אחד, "ראיתיו גבוה בעיני כמו שתי קומות", ואמר השני, "כמו שלש
קומות היה גבוה" - מצטרפין.

אמר האחד, "כמו שלש קומות", והשני אומר, "כמו חמש, אין מצטרפין".
ומצטרף האחד מהן עם שני שיעיד כמותו, או יהיה ביניהם קומה אחת:

1.

אמרו, "ראינוהו בלא כוונה", וכיון שהתבוננו בו ונתכוננו לראותו להעיד שוב
לא ראינוהו - אין זו עדות, ואין מקדשין עליה, שמא עבים נתקשרו ונראו
כלבנה, וכלו והלכו להן.

אמרו עדים, "ראינוהו ביום תשעה ועשרים שחרית במזרח קודם שתעלה
השמש, וראינוהו ערבית במערב בליל שלשים" - הרי אלו נאמנין, ומקדשין
על ראייה זו, שהרי ראוהו בזמנו, אבל הראייה שאמרו שראוהו בשחרית אין
נזקקין לה, שאין אנו אחראין לראיית שחרית, ובידוע שהעבים הם
שנתקשרו ונראה להן כלבנה.

וכן, אם ראוהו בזמנו, ובליל עיבורו לא נראה - הרי אלו נאמנין, שאין אנו
אחראין אלא לראיית ליל שלשים בלבד:

באו יותר עדים

2.

כיצד מקבלין עדות החודש?

כל מי שראוי להעיד שראה את הירח בא לבית דין, ובית דין מכניסים אותם
כולן למקום אחד, ועושין להן סעודות גדולות, כדי שיהיו העם רגילין לבוא.
וזוג שבא ראשון בודקין אותו ראשון בבדיקות שאמרנו.

מכניסין את הגדול, ושואלין אותו.

נמצאו דבריו מכוונין לחשבון - מכניסין את חברו.

נמצאו דבריהם מכוונין - עדותם קיימת.

ושאר כל הזוגות - שואלין אותן ראשי דברים, לא שצריכין להן, אלא כדי שלא יצאו בפחי נפש, כדי שיהיו רגילין לבוא:

קידוש החודש

ח.

ואחר כך, אחר שתתקיים העדות, ראש בית דין אומר, "מקודש", וכל העם עונים אחריו, "מקודש מקודש".

ואין מקדשים את החודש אלא בשלשה, ואין מחשבים אלא בשלשה.

ואין מקדשין אלא חודש שנראה בזמנו.

ואין מקדשין אלא ביום, ואם קידשוהו בלילה אינו מקודש:

ח.

אפילו ראוהו בית דין וכל ישראל, ולא אמרו בית דין מקודש עד שחשיכה ליל אחד ושלשים, או שנחקרו העדים ולא הספיקו בית דין לומר מקודש עד שחשיכה ליל אחד ושלשים - אין מקדשין אותו, ויהיה החודש מעובר, ולא יהיה ראש החודש אלא יום אחד ושלשים אף על פי שנראה בליל שלשים, שאין הראייה קובעת, אלא בית דין שאמרו מקודש הם שקובעין:

ט.

ראוהו בית דין עצמן בסוף יום תשעה ועשרים,

אם עדיין לא יצא כוכב בלילי שלשים - בית דין אומרין מקודש מקודש, שעדיין יום הוא.

ואם ראוהו בליל שלשים אחר שיצאו שני כוכבים - למחר מושיבין שני דיינין אצל אחד מהן, ויעידו הם השנים בפני השלשה, ויקדשוהו השלשה:

בית דין שקידשו את החודש, בין שוגגין בין מוטעין בין אנוסין - הרי זה מקודש, וחייבין הכל לתקן המועדות על יום שקידשו בו. אף על פי שזה ידע שטעו - חייב לסמוך עליהן, שאין הדבר מסור אלא להם, ומי שציוה לשמור המועדות הוא ציוה לסמוך עליהן, שנאמר "אשר תקראו אותם" (ויקרא כ"ג ב) :